Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Стратегічне управління

Шифр та назва спеціальності
D3 – Менеджмент

Інститут
Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Спеціалізація
-

Кафедра
Менеджменту (204)

Освітня програма
Менеджмент організацій і адміністрування
Міжнародний бізнес
Проєктний менеджмент

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова) підготовка

Рівень освіти
Перший (бакалаврський)

Форма навчання
Денна

Семестр
7

Мова викладання
Українська,

Викладачі, розробники

Ульянченко Наталія Володимирівна
Natalia.Ulyanchenko@khpi.edu.ua
Кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту НТУ "ХПІ"

Авторка понад 70
наукових і навчально-методичних публікацій.
курси: «Стратегічне управління»,
«Основи менеджменту», «Стратегічний менеджмент», «Операційний менеджмент».

Детальніше про викладача на сайті кафедри
https://web.kpi.kharkov.ua/mto/about/staff/ulianchenko/

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на опануванням принципами і методами стратегічного управління в організації

Мета та цілі дисципліни

Розкриття теоретико-методологічних засад стратегічного менеджменту, сучасних технологій, методів й інструментів стратегічного аналізу; набуття навиків проведення комплексного стратегічного аналізу на базі діючого диверсифікованого підприємства

Формат занять

Лекції, практичні і семінарські заняття, консультації, контрольна робота. Підсумковий контроль - іспит

Компетентності

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
СК02. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
СК03. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
СК04. Вміння визначати функціональні області організації та зв’язки між ними.
СК05. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
СК07. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

Результати навчання

ПР03. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ПР04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ПР05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
ПР07. Виявляти навички організаційного проектування.
ПР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
ПР17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Економіка підприємства", "Основи менеджменту", "Управлінські рішення", "Менеджмент персоналу".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методи та технології навчання передбачають інтерактивні лекції з використанням презентацій. Для проведення семінарів використовуються такі інструменти: аналіз проблемних питань, виконання економічних вправ, розв'язання тестів та їх обговорення, проектна і командна робота, презентація та обговорення доповідей. Також застосовуються кейс-метод, проблемне навчання, робота в малих групах

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління 1. Передумови розвитку теорії стратегічного управління. 2. Мета, завдання та функції стратегічного управління. 3. Моделі стратегічного управління.	2
Тема 2. Рівні стратегічних рішень	3

1. Корпоративний, діловий, функціональний та операційний рівні стратегічних рішень.
2. Стратегії управління ресурсами підприємств та особливості їх вибору. Стратегічний набір.

Тема 3. Типологія стратегій підприємства 1. Класифікація стратегій організації. 2. Маркетингова стратегія підприємства. 3. Виробнича та кадрова стратегії підприємства. 4. Інноваційна стратегія та стратегія підприємств на іноземних ринках.	3
Тема 4. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства 1. Основні етапи стратегічного управління. 2. Місія підприємства. 3. Формування системи стратегічних цілей і завдань. Побудова дерева стратегічних цілей.	3
Тема 5. Стратегічне планування 1. Принципи стратегічного планування. 2. Підходи до організації стратегічного планування підприємств.	3
Тема 6. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства= 1. Сутність стратегічного аналізу. Типи зовнішнього середовища підприємства. 2. PEST-аналіз макросередовища підприємства 3. Методика проведення SWOT-аналізу. 4. Ризики ринкового середовища. Методи та показники оцінювання ризиків ринкового середовища підприємства.	3
Тема 7. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг 1. Поняття стратегічного потенціалу підприємства. 2. Методи та показники оцінювання стратегічного потенціалу підприємства. 3 Сутність, класифікація та основні характеристики конкурентних переваг підприємства.	3
Тема 8. Портфельний аналіз 1. Цілі та основні етапи портфельного аналізу. 2. Матриця Бостонської консультаційної групи. 3. Матриця Мак-Кінзі, або «екран бізнесу».	3
Тема 9. Розробка стратегії на корпоративному рівні 1 Сутність корпоративної стратегії. 2. Корпоративні стратегії диверсифікації	3
Тема 10. Реалізація стратегії, контроль і оцінка 1. Ключові завдання реалізації стратегії. 2. Корпоративна культура, що забезпечує ефективну реалізацію стратегії. 3. Основи політики дій керівництва підприємства в стратегічній галузі. 4. Сутність та призначення процесу стратегічного контролю. 5. Етапи стратегічного контролю у процесі стратегічних перетворень.	3
Тема 11. Управління змінами в організації 1. Ознаки опору змінам. 2. Методи управління опором змінам. 3. Стратегічне лідерство та подолання опору змінам.	3
Загальна кількість годин	**32**

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти a
Тема 1. Зміст стратегічного управління Аналіз школи стратегічного менеджменту. Перешкоди розвитку стратегічного управління підприємством в Україні.	2	1
Тема 2. Сутність стратегії організації та підходи до її визначення Приклади успішного застосування інвестиційних та конкурентних стратегій підприємствами різних країн світу.	3	1
Тема 3. Основні етапи стратегічного управління. Формування місії підприємства Приклади місій різних підприємств та визначте їх відповідність необхідним вимогам формулювання.	3	1
Тема 4. Аналіз формування цілей на підприємстві. Переваги та недоліки SMART-характеристики.	3	1
Тема 5. Аналіз зовнішнього середовища прямого та непрямого впливу Особливості й види ключових факторів конкурентоспроможності (та ключових факторів успіху) підприємства. PEST – аналіз підприємства.	3	1
Тема 6. Конкурентний аналіз Задача Space-метод. Його переваги та недоліки. Особливості побудови карти стратегічних груп.	3	1
Тема 7. Ситуативний аналіз підприємства Проведення СВОТ (SWOT) аналізу на прикладі відомих підприємств.	3	1
Тема 8. Методи портфельного аналізу Рішення задач методом БКГ, матриця МакКінзі (матриця General Electric).	3	1
Тема 9. Стратегічний контроль і оцінка Головні відмінності стратегічного й оперативного контролю.	3	1
Тема 10 Корпоративна культура організації Розглянути на прикладі українських і європейських компаній.	3	1
Тема 11. Проблеми втілення стратегії в Україні Дослідження, як змінилась стратегія українських підприємств під час воєнного стану в країні	3	1
Загальна кількість годин	**32**	$\sum_{i=1}^{n} a_i = 11$

Лабораторні заняття

лабораторні заняття не передбачені навчальним планом

Контрольні роботи

Комплексна контрольна робота з стратегічного управління	Вагові коефіцієнти b
Тема: Метод портфельного аналізу	1

Провести аналіз підприємства за допомогою методу БКГ, написати висновки та зробити пропозиції.

Загалом $\sum_{i=1}^{m} b_i = 1$

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління 1. Передумови розвитку теорії стратегічного управління. 2. Мета, завдання та функції стратегічного управління. 3. Моделі стратегічного управління.	4
Тема 2. Рівні стратегічних рішень 1. Корпоративний, діловий, функціональний та операційний рівні стратегічних рішень. 2. Стратегії управління ресурсами підприємств та особливості їх вибору. Стратегічний набір.	4
Тема 3. Типологія стратегій підприємства 1. Класифікація стратегій організації. 2. Маркетингова стратегія підприємства. 3. Виробнича та кадрова стратегії підприємства. 4. Інноваційна стратегія та стратегія підприємств на іноземних ринках.	4
Тема 4. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства 1. Основні етапи стратегічного управління. 2. Місія підприємства. 3. Формування системи стратегічних цілей і завдань. Побудова дерева стратегічних цілей.	4
Тема 5. Стратегічне планування 1. Принципи стратегічного планування. 2. Підходи до організації стратегічного планування підприємств.	4
Тема 6. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства= 1. Сутність стратегічного аналізу. Типи зовнішнього середовища підприємства. 2. PEST-аналіз макросередовища підприємства 3. Методика проведення SWOT-аналізу. 4. Ризики ринкового середовища. Методи та показники оцінювання ризиків ринкового середовища підприємства.	4
Тема 7. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг 1. Поняття стратегічного потенціалу підприємства. 2. Методи та показники оцінювання стратегічного потенціалу підприємства. 3. Сутність, класифікація та основні характеристики конкурентних переваг підприємства.	4
Тема 8. Портфельний аналіз	4

1. Цілі та основні етапи портфельного аналізу.
2. Матриця Бостонської консультаційної групи.
3. Матриця Мак-Кінзі, або «екран бізнесу».

Тема 9. Розробка стратегії на корпоративному рівні

1 Сутність корпоративної стратегії.
2. Корпоративні стратегії диверсифікації.

Тема 10. Реалізація стратегії, контроль і оцінка

1. Ключові завдання реалізації стратегії.
2. Корпоративна культура, що забезпечує ефективну реалізацію стратегії.
3. Основи політики дій керівництва підприємства в стратегічній галузі.
4. Сутність та призначення процесу стратегічного контролю.
5. Етапи стратегічного контролю у процесі стратегічних перетворень

Тема 11. Управління змінами в організації

1. Ознаки опору змінам.
2. Методи управління опором змінам.
3. Стратегічне лідерство та подолання опору змінам.

Загальна кількість годин **86**

Тематика індивідуальних завдань

Самостійна робота студента передбачає опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, які передбачено для самостійного опрацювання; та виконання індивідуального завдання, що є у вигляді презентації по обраному підприємству (діючому на ринку України або на міжнародному ринку) з використанням методів стратегічного управління.
Студент повинен презентувати свою роботу групі, відповісти на запитання, зробити висновки щодо обраної стратегії досліджуваного підприємства.

План індивідуального завдання

1. Загальна інформація про підприємство
- назва, форма власності, галузь діяльності;
- невелика історія створення та основні етапи розвитку.

2. Місія, візія та стратегічні цілі підприємства
- формулювання місії та бачення майбутнього;
- основні стратегічні цілі підприємства.

3. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства та його ключових компетенцій
- PEST-аналіз зовнішнього середовища;
- аналіз п'яти конкурентних сил за М. Портером;
- матриця БКГ.

4. Карта стратегічних груп галузі
- аналіз ключових конкурентів і позиціонування підприємства на ринку за ключовими (параметрами ціна-якість).

5. SWOT-аналіз підприємства (узагальнення результатів у вигляді матриці SWOT).

6. Висновки та пропозиції
- узагальнення результатів стратегічного аналізу;
- обґрунтування, якої стратегії підприємство повинно дотримуватися надалі (зростання, стабілізації, скорочення тощо) та чому.

Загальна кількість годин **40**

Неформальна освіта

Здобувач вищої освіти має можливість перезарахувати окремі теми або питання курсу шляхом відвідування професійних курсів, тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.
Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

Основна література
1. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / О. М. Сумець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. – Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с
2. Краснокутська Н.С. Стратегічне управління : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Н.С. Краснокутська, І.А. Кабанець – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – 460 с.
3. Буднік М. М. Стратегічне управління: навчальний посібник /, Г. С. Невертій, Н. М. Курилова. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. — 292 с.
4. Мізюк Б.М. Основи стратегічного управління: підручник / Б.М. Мізюк. – Л. : «Магнолія-2006», 2021. – 744 с.
5. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів. К. : Наш формат, 2020. - 424 с.
6. Тимошенко К. В. Технологія стратегічного управління підприємством / К. В. Тимошенко / Modern research in world science. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. – Lviv, Ukraine. 2022. – P. 1179-1185.
7. Тимошенко К. В. Процес стратегічного управління / К. В. Тимошенко // Scientific research in the modern world: proceedings of the 3rd International scientific and practical conference, January 12-14 2023. – Toronto: Perfect Publishing, 2023. – С. 744-748.
8. Ульянченко Н.В. Стрімкий розвиток Нової пошти як засіб пристосування до реалій бізнес-середовища України / Калашник М.Ю., Пальчиков В.М., Ульянченко Н.В. // Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. – Одеса: ОНЕУ, 2024. – 863 с.
9. Ульянченко Н.В. Стратегічні напрями підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель в умовах повоєнного відновлення / О. Ермоленко, Г. Селезньова, О. Ковальова, Н. Ульянченко // Вісник ХНУ: Економічні науки. – 2023, №5. С 16-20
10. Ульянченко Н.В. Маркетингова стратегія виходу підприємства на зарубіжний ринок / Ляшенко Є.С., Ульянченко Н.В. // XVIII Міжнародна науково-практична конференція магістрантів та аспірантів «Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених» (19–22 листопада 2024 року): матеріали конференції / за ред. проф. Є.І. Сокола. – Харків: НТУ «ХПІ», 2024. – С. 436-437.
11. Ульянченко Н.В. Стратегія управління підприємством в умовах воєнного стану Herald of Khmelnytskyi National University. / Н.В. Ульянченко // Economic Sciences.– 2025. Том 342, Випуск 3 (1). – С. 293-297.
12. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / О. М. Сумець ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. – Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k:

Поточний контроль (практичні, семінарські, лабораторні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,3	0,3	0,3	0,1

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.
Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$О = П \cdot k_1 + К \cdot k_2 + І \cdot k_3 + Пк \cdot k_4$$

де: *П* – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
І – оцінка за виконання індивідуального завдання
К – середньозважена оцінка за контрольні роботи
Пк – оцінка за підсумковий контроль

$$П = \frac{П_1 \cdot a_1 + П_2 \cdot a_2 + \ldots + П_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{14} a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за практичне заняття.

$$К = \frac{К_1 \cdot b_1}{\sum_{i=1}^{1} b_i},$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (П, *К*, *І*,…) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої *О* з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено	30.08.2025		Завідувач кафедри Наталія ШМАТЬКО
	30.08.2025		Гарант ОП МОА Олена ЛІНЬКОВА
	30.08.2025		Гарант ОП МБ Олена ЧАЙКОВА
	30.08.2025		Гарант ОП ПМ Петро ФОЩІЙ